

SOCIĀLĀS INOVĀCIJAS IZPĒTE STARPDISCIPLINĀRĀ SKATĪJUMĀ

Karine Oganisjana

karine.oganisjana@rtu.lv

Svetlana Surikova

svetlana.surikova@lu.lv

Gunta Grinberga-Zālite

gunta.grinberga@llu.lv

Atslēgas vārdi: *sociālā inovācija, starpdisciplinārs pētījums, scenāriju metode, hierarhiju analīzes metode, kvalitatīvā kontentanalīze*

Rakstā sniegti sociālās inovācijas starpdisciplinārā pētījuma starprezultāti. Pētījumu veica trīs pētnieku grupas, kas pārstāv ekonomikas, vadības un izglītības zinātņu jomas. Datu vākšanai tika organizēta fokusgrupas diskusija ar dažādu nozaru pārstāvjiem, kā arī intervijas ar valsts un privātā sektora uzņēmumu, Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas un nevalstisko organizāciju pārstāvjiem. Pielietojot scenāriju metodi datu analīzē, tika izvirzītas trīs vienlīdz iespējamās nākotnes alternatīvas sociālās inovācijas veicināšanai Latvijā: 1) valsts iniciatīvas virzīts scenārijs, 2) uzņēmumu iniciatīvas virzīts scenārijs, 3) sabiedrības pašiniciatīvas virzīts scenārijs. Pielietojot hierarhiju analīzes metodi, tika secināts, ka pirmais scenārijs varētu būt piemērotākais sociālās inovācijas veicināšanai Latvijas apstākļos. Fokusgrupas diskusijas videoieraksta transkriptu kvalitatīvajā kontentanalīzē tika atklātas sociālās inovācijas sadarbības ķēdes un veicināšanas mehānisma elementi, kuri veido sociālās inovācijas veicināšanas modeli ar četrām fāzēm: 1) iespēju apzināšanās, 2) motivēšana mācīties un piedalīties, 3) līdzdomāšana un 4) līdzradīšana.

Ievads

Sociālās inovācijas veicināšana ir kļuvusi par vienu no Eiropas Savienības prioritātēm, kas sekmē sabiedrības dzīves kvalitātes paaugstināšanu¹, valsts ilgtspējīgu attīstību un konkurētspēju². Lai sekmētu sabiedrības atvērību un aktīvu līdzdalību sociāli ekonomiskajos procesos, radoši jāattīsta esošās un jāievieš jaunas sociālās inovācijas formas, nodrošinot to darbības juridisko pamatojumu. Šie pasākumi ir saistīti ar cilvēkresursu potenciāla pilnvērtīgu izmantošanu sociālās

inovācijas procesā, sociālā kapitāla, sociālas līdzdalības un uz sociālo inovāciju orientētas izglītības attīstību. Latvijā sociālās inovācijas koncepcija ir samērā jauna un nav pietiekami izpētīta; trūkst regulējošo likumu valsts līmenī. Šajā rakstā Valsts pētījumu programmas EKOSOC-LV projektā 5.2.7. "Sabiedrības iesaiste sociālās inovācijas procesos Latvijas ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai" starpdisciplināra pētnieku kopa analizē veiktā pētījuma starprezultātus. Pētījuma mērķis ir — noteikt sociālās inovācijas veicināšanas

iespējas Latvijā. Mērķa sasniegšanai tika izvirzīti šādi uzdevumi:

- izpētīt potenciālos sociālās inovācijas veicināšanas scenārijus Latvijā;
 - noteikt sociālās inovācijas veicināšanas iespējamās sadarbības ķēdes;
 - izstrādāt sociālās inovācijas veicināšanas modeli Latvijā.
- Datu vākšanai izmantotas metodes:
- fokusgrupas diskusija ar uzņēmējdarbības, izglītības, sporta, komunikācijas un labdarības jomu pārstāvjiem un diskusijas videoieraksta transkriptu sagatavošana;
 - intervijas ar valsts un privātā sektora uzņēmumu, Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas un NVO pārstāvjiem.

Datu apstrādei un interpretācijai izmantota scenāriju metode; hierarhiju analīzes metode; fokusgrupas diskusijas transkriptu kvalitatīvā kontentanalīze, pielietojot *AQUAD 6*³ un *Nvivo* programmatūras.

Pētījuma metodoloģija

Sociālās inovācijas būtība un pētniecība ir kompleksas un neiekļaujas monodisciplināros rāmjos vai risinājumos vienas profesionālās jomas ietvaros. Sociālo inovāciju kā koncepciju nevar attiecināt ne uz vienu zinātnisko paradigmu vienas sociālo zinātņu disciplīnas ietvaros; katrai disciplīnai ir savas pētnieciskās pieejas un paradigmas, turklāt pastāv arī starpparadigmu domstarpības⁴. Turpinās debātes par to, kā var no dažādām disciplīnām veidot vienotu sociālās inovācijas koncepciju, iekļaujot tajā ekonomiku, politiku, socioloģiju, kultūroloģiju u.c.⁵

Lai risinātu kompleksas problēmas ar vairākām mījsakarībām, pētījumos jānodrošina starpdisciplinārā pieeja⁶. Starpdisciplinārais pētījums kombinē sastāvdaļas no divām vai vairākām nozarēm, lai radītu jaunas zināšanas, spētu atbilstoši rīkoties un brīvi izpausties⁷, kā arī sekmētu dziļāku izpratni un rastu inovatīvākus risinājumus⁸. Tātad starpdisciplinārais pētījums ir unikāla komandpētījuma

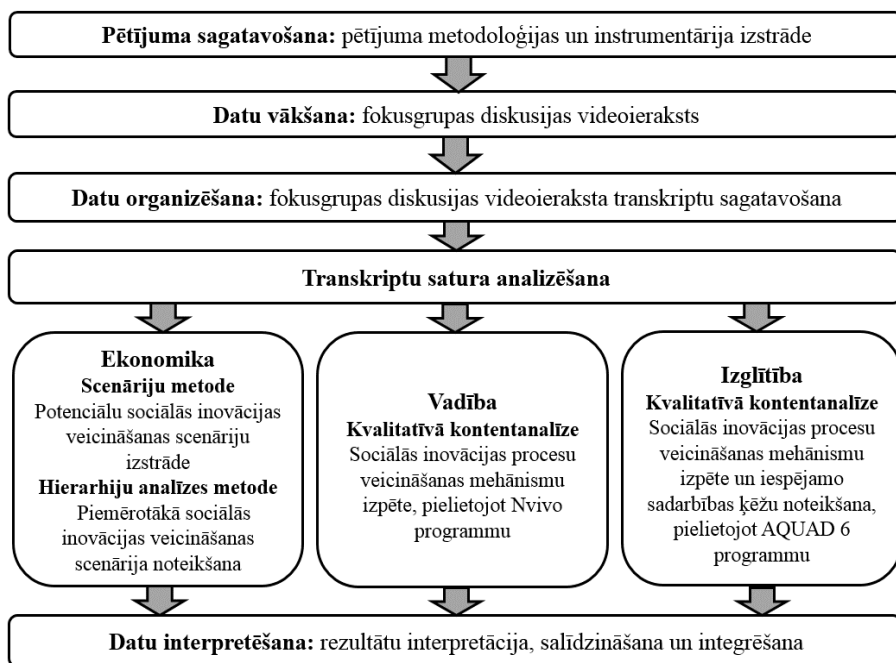
forma, kurā dažādu jomu pārstāvji apvienojas, lai strādātu pie kopīgas problēmas, izmantojot savai nozarei raksturīgākās pieejas, metodes un valodu⁹ un integrējot savus centienus un atziņas kopveselumā¹⁰. Starpdisciplinārā pētījumā tiek sasniegts rezultāts, kas ir lielāks nekā atsevišķu disciplīnu ietvaros veikto pētījumu rezultātu summa¹¹.

Tāpēc arī sociālās inovācijas izpēti EKOSOC-LV 5.2.7. projekta ietvaros tika izstrādāts starpdisciplinārā pētījuma dizains (*1. att.*).

Rīgas Tehniskajā universitātē 2015. g. 20. maijā tika organizēta fokusgrupas diskusija ar dažādu jomu pārstāvjiem, lai apspriestu šādus jautājumus: sociālās inovācijas būtības izpratne; tās nozīmīgums Latvijas sabiedrības attīstībā; sociālās inovācijas piemēri, veicinošie un traucējošie faktori; iespējas iesaistīt sabiedrību sociālās inovācijas procesos, sadarbojoties dažādos līmeņos; nepieciešamās pārmaiņas Latvijas sabiedrībā un izglītībā, lai veicinātu atvērtību un ieinteresētību iniciēt un īstenot sociālās inovācijas projektus. Fokusgrupas diskusijā iegūtie kvalitatīvie dati — videoieraksta transkripti — tika analizēti trīs pētnieku grupās, lietojot dažādas datu apstrādes un analīzes metodes un programmatūras (*1. att.*), rezultāti publicēti starptautiski citējamos žurnālos.¹²

Izmantojot scenāriju metodi, hierarhiju analīzes metodi un kvalitatīvo kontentanalīzi, tika izpētīti sociālās inovācijas veicināšanas scenāriji un izstrādāts sociālās inovācijas veicināšanas modelis Latvijā, analizējot iespējamās sadarbības ķēdes.

Balstoties uz fokusgrupas diskusijas rezultātu analīzi, projekta grupa, kurā ietilpa dažādu ekonomikas zinātņu apakšnozaru pētnieki, pieaicinot dažāda lieluma valsts un privātā sektora uzņēmumu, Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas un nevalstisko organizāciju (NVO) pārstāvjus, 2015. g. jūnijā–augustā izstrādāja un detalizēti izvērtēja sociālās inovācijas veicināšanas scenārijus Latvijas ekonomikas izaugsmes sekmēšanai.

1. att. EKOSOC-LV 5.2.7. projekta starpdisciplinārā pētījuma dizains, 2015. g. marts–augusts¹³

Šāda pētījuma aktualitāti nosaka tas, ka sociālās inovācijas nozīmīgums akcentēts vairākos valsts līmeņa plānošanas dokumentos, tomēr nav skaidri formulēti konkrēti pasākumi sociālās inovācijas veicināšanai un tajā iesaistāmās puses. Pētnieku grupas darbības mērķis bija, pirmkārt, izstrādāt potenciālos sociālās inovācijas veicināšanas scenārijus ekonomikas izaugsmes sekmēšanai, otrkārt, pamatojoties uz pieaicināto ekonomikas, uzņēmējdarbības un citu jomu pārstāvju viedokļiem, noteikt Latvijas apstākļiem atbilstošāko sociālās inovācijas veicināšanas scenāriju.

Scenāriju metode

Scenāriji ir stāsti par iespējamās nākotnes variācijām; to mērķis ir nevis prognozēt, kā būs, bet ieskicēt nākotnes attīstības robežas. Scenāriju metode tiek izmantota situācijās, kad nav noteiktības par nākotni kompleksas

sistēmas ietvaros. Scenāriju metode ir piemērota arī sociālās inovācijas veicināšanas alternatīvu pieeju izvērtēšanai Latvijā; tādēļ tiek pieļautas dažādas nākotnes alternatīvas¹⁴. Pamatojoties uz diviem svarīgākajiem sociālās inovācijas veicināšanu ietekmējošiem faktoriem (iniciatīvas uzņemšanās par sociālās inovācijas veicināšanu un atbalsta instrumenti), tika izvirzītas nākotnes iespējamās alternatīvas sociālās inovācijas veicināšanai Latvijā.

Hierarhiju analīzes metode

Ir būtiski noteikt optimālāko variantu sociālās inovācijas veicināšanai Latvijā; šim nolūkam tika izmantota hierarhiju analīzes metode¹⁵. Šī metode ir sistēmiska procedūra jebkuras problēmas elementu hierarhiskai sakārtošanai un kompleksa lēmuma pieņemšanai. Problēma pakāpeniski tiek sadalīta

arvien vienkāršākās daļās. Eksperti, kuri tiek pieaicināti problēmas izvērtēšanai, šīs daļas salīdzina pa pāriem un novērtē šo problēmas elementu mijiedarbības intensitātes pakāpi hierarhijā. Ekspertu slēdzieni tiek izteikti skaitliski. Tā kā hierarhiju analīzes metode paredz, ka prioritāšu noteikšanas procesā iesaistīti vienlaikus vairāki eksperti, tā ļauj jau šajā analīzes posmā ievērot visu iesaistīto pušu intereses.

Kvalitatīvā kontentanalīze

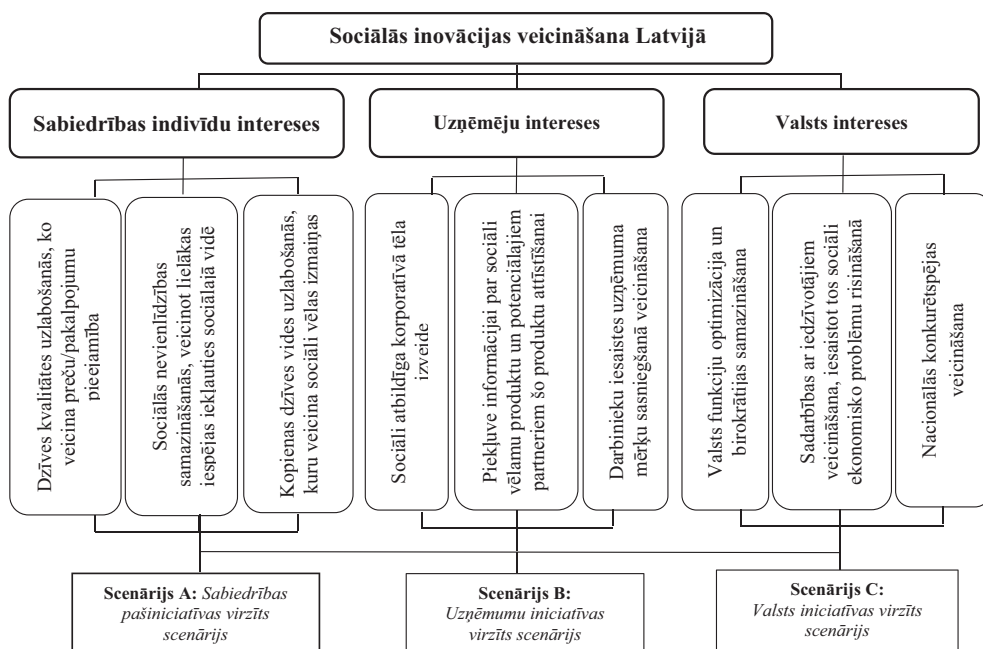
Pētnieku grupas, kas pārstāv vadībzinātņu un izglītības zinātņu jomas, veica fokusgrupas diskusijas videoieraksta transkriptu kvalitatīvo kontentanalīzi ar atvērto kodēšanu, balstoties F. Meiringa¹⁶ izstrādātajā induktīvās kategoriju attīstības secīgajā modelī (*Step model of inductive category development*). Kontentanalīzes sākumā transkripti tika lasīti vairākkārt, lai iedziļinātos to kontekstā kopumā un saprastu to atsevišķo fragmentu nozīmes. Sākotnējā kodēšanā tekstu

fragmentiem tika piešķirti “izmēģinājuma” konceptuālie kodi¹⁷, kuri vēlāk tika precizēti, definēti un sistematizēti metakodos, atkārtoti analizējot transkriptus. Lai nodrošinātu pētījuma ticamību, kodēšana tika veikta paralēlās pētnieku grupās un rezultāti tika apspriesti un apkopoti, sadarbojoties ar visiem projekta pētniekiem.

Pētījuma rezultāti

Pamatojoties uz fokusgrupas diskusijas un interviju rezultātiem, tika izvirzītas trīs vienlīdz iespējamās nākotnes alternatīvas sociālās inovācijas veicināšanai Latvijā:

- valsts iniciatīvas virzīts scenārijs — sociālā inovācija kā valsts ilgtspējīgas attīstības veicināšanas nosacījums;
- uzņēmumu iniciatīvas virzīts scenārijs — sociālā inovācija kā korporatīvās sociālās atbildības būtiska sastāvdaļa;
- sabiedrības pašiniciatīvas virzīts scenārijs — sociālā inovācija kā brīvprātīgo darbs (2. att.).

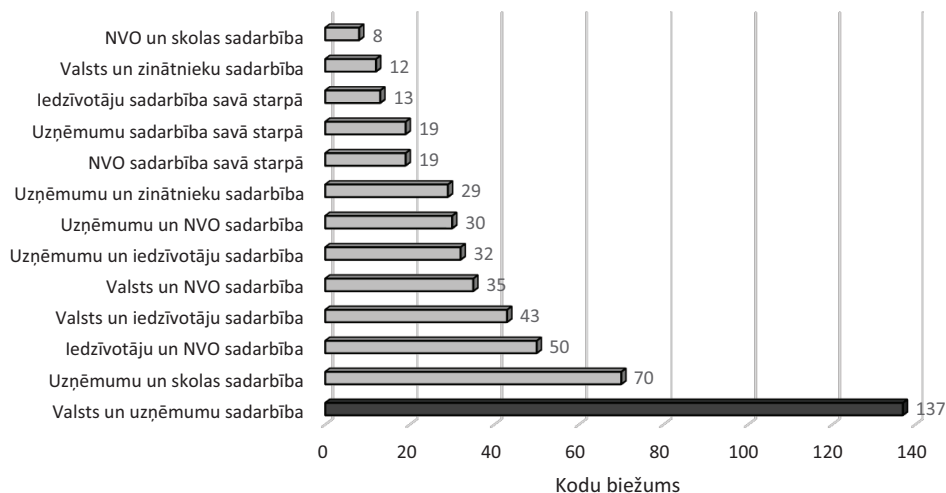
2. att. Hierarhiju shēma sociālās inovācijas veicināšanai Latvijā¹⁸

Hierarhiju analizē, izvērtējot trīs alternatīvos scenārijus, tika noteikts, ka Latvijas apstākļiem piemērotākais sociālās inovācijas veicināšanai varētu būt valsts iniciatīvas virzīts scenārijs, jo, salīdzinot visu trīs alternatīvu globālo prioritāšu vektorus, tieši šis vektors ieguva visaugstāko vērtību — 0,45, pēc kura sekoja uzņēmumu iniciatīvas virzīts scenārijs (0,41), savukārt sabiedrības pašiniciatīvas virzīts scenārijs tika novērtēts kā mazāk atbilstošs Latvijas apstākļiem (0,26). Saskaņā ar valsts iniciatīvas virzītu scenāriju nepieciešams valsts līmenī izstrādāt atbilstošu normatīvo aktu ietvaru sociālās inovācijas definēšanai un veicināšanai, t.sk. paredzot konkrētus finanšu un informatīvā atbalsta pasākumus sociālās inovācijas virzītājiem un īstenotājiem.

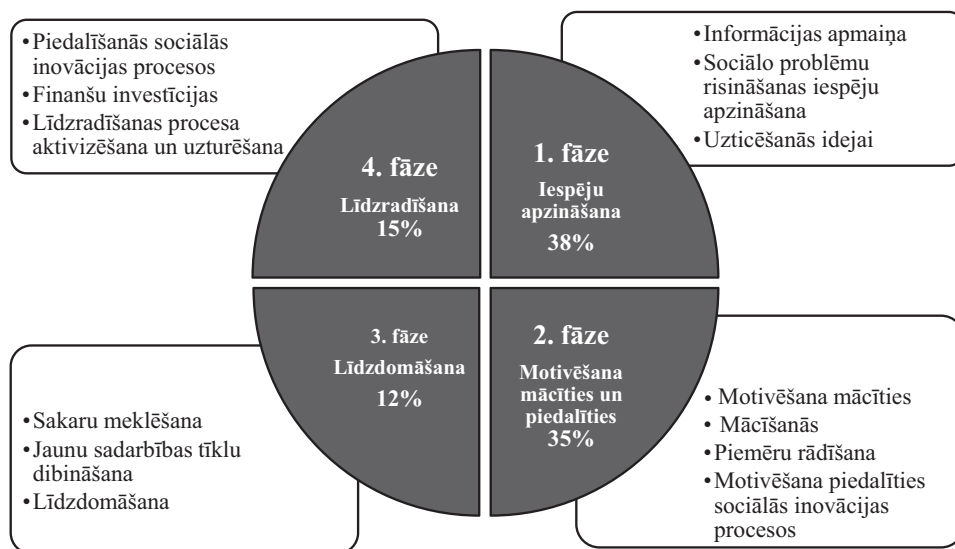
Kvalitatīvā kontentanalīzes rezultātā tika noteiktas iespējamās sadarbības ķēdes, kas atspoguļo sociālās inovācijas veicināšanas dalībniekus un saites starp tiem. Kategoriju biežumi (cik daudz reižu fokusgrupas diskusijas dalībnieki runāja par šīm sadarbības ķēdēm) ir attēloti diagrammā (3. att.).

Diagrammā redzams, ka sociālās inovācijas veicināšanā iesaistīto pušu — valsts institūciju, uzņēmumu, NVO, iedzīvotāju, zinātnieku un izglītības iestāžu — sadarbības tīklā izteikti izceļas valsts institūciju un uzņēmumu sadarbība. Kvalitatīvā kontentanalīzē noteikti arī sociālās inovācijas veicināšanas mehānisma elementi, kuri tika grupēti četros saturiskajos blokos: 1) iespēju apzināšana, 2) motivēšana mācīties un piedalīties, 3) līdzdomāšana un 4) līdzradīšana (4. att.).

Analizējot ar sociālās inovācijas veicināšanu saistītās iespējamās sadarbības ķēdes (3. att.) un sociālās inovācijas veicināšanas modeli (4. att.) kopā, atklājas sociālās inovācijas veicināšanas loģika. Sākumā ar informācijas apmaiņu apzina sociālo problēmu risināšanas iespējas un rod uzticēšanos idejai (pirmā fāze); pirmajā fāzē saistītie elementi kopā ar veiksmīgu sociālās inovācijas piemēru rādīšanu paaugstina cilvēku un institūciju motivāciju mācīties un piedalīties sociālās inovācijas procesos (otrā fāze); sakaru meklēšanas rezultātā valsts institūciju, uzņēmumu, NVO, iedzīvotāju, izglītības un zinātnes

3. att. Ar sociālās inovācijas veicināšanu saistīto kategoriju (sadarbības ķēžu) biežumu sadalījums pēc fokusgrupas diskusijas rezultātiem

4. att. Sociālās inovācijas veicināšanas modelis (izstrādāts, balstoties fokusgrupas diskusijas rezultātos)

pārstāvji veido sadarbības tīklus, kuri domā līdzī un līdzdarbojas sociālo problēmu risinājuma plānošanai un organizēšanai (trešā fāze); sociālās inovācijas procesu veicināšanai tiek piesaistīti finansiālie līdzekļi, kurus izmanto jaunu produktu, pakalpojumu vai organizāciju līdzradīšanai, nodrošinot turpmāko procesu pastāvīgu uzturēšanu un ilgtspējīgu attīstību (ceturtā fāze).

Secinājumi

Konstatēts, ka sociālās inovācijas pētījums starpdisciplinārajā ekonomikas, vadības un izglītības zinātņu jomu integrētā skatījumā ir rezultatīva kompleksu jautājumu izpēte, jo atziņas, kas gūtas, izmantojot katrai nozarei raksturīgākas pieejas un metodes, savstarpēji papildināja viena otru un atklāja realitātes holistisko ainu.

Izvirzītas trīs vienlīdz iespējamās nākotnes alternatīvas sociālās inovācijas veicināšanai Latvijā: 1) valsts iniciatīvas virzīts scenārijs, 2) uzņēmumu iniciatīvas virzīts

scenārijs, 3) sabiedrības pašiniciatīvas virzīts scenārijs. Šo scenāriju izpratne varētu būt noderīga konkrētu sociālās inovācijas veicināšanas pasākumu plānošanai un organizēšanai valsts līmenī.

Noteikts, ka Latvijas apstākļiem piemērotākais sociālās inovācijas veicināšanai varētu būt valsts iniciatīvas virzīts scenārijs, saskaņā ar kuru nepieciešams valsts līmenī izstrādāt atbilstošu normatīvo aktu ietvaru sociālās inovācijas definēšanai un veicināšanai, t.sk. paredzot konkrētus finanšu un informatīvā atbalsta pasākumus sociālās inovācijas virzītājiem un īstenotājiem.

Noteiktas sadarbības ķēdes, kas parāda sociālās inovācijas īstenotājus — valsts institūcijas, uzņēmumus, NVO, iedzīvotājus, zinātniekus un izglītības iestādes — un saites starp tiem. Visvairāk akcentēta valsts institūciju un uzņēmumu sadarbība.

Noteikti sociālās inovācijas veicināšanas mehānisma elementi; uz to pamata izstrādāts sociālās inovācijas veicināšanas modelis

ar četrām fāzēm: 1) iespēju apzināšanās, 2) motivēšana mācīties un piedalīties, 3) līdzdomāšana un 4) līdzradīšana.

Tā kā pētījuma rezultāti, kas tika analizēti šajā rakstā, atspoguļo Latvijas dažādu jomu speciālistu viedokli par sociālās inovācijas veicināšanas praksi, EKOSOC-LV projekta 5.2.7. "Sabiedrības iesaiste sociālās inovācijas procesos Latvijas ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai" ietvaros nepieciešams salīdzināt pētījuma rezultātus ar pasaules pieredzi un veikt dziļāku pētījumu par veiksmīgiem sociālās inovācijas projektiem Latvijā, lai precizētu un papildinātu šīs atziņas.

Avoti un piezīmes

- 1 European Commission. Guide to social innovation. February, 2013. Sk. internetā (15.06.2016): http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/documents/20182/84453/Guide_to_Social_Innovation.pdf/88aac14c-bb15-4232-88f1-24b844900a66
- 2 Osburg Th., Schmidpeter R. (Eds.). *Social Innovation: Solutions for a Sustainable Future*. Berlin, Heidelberg: Springer-Verlag, 2013. 335 pp.
- 3 Huber G., Gürtler L. *AQUAD 6. Manual for the Analysis of Qualitative Data*. Tübingen: Ingeborg Huber Verlag, 2004. 249 pp.
- 4 Hall P. A., Lamont M. Why social relations matter for politics and successful societies. *Annual Review of Political Science*. 2013. 16: 1–23.
- 5 European Commission. *Social Innovation Research in the European Union: Approaches, findings and future directions. Policy review*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013. 64 pp.
- 6 Alrøe H. F., Noe E. Second-order science of interdisciplinary research: a polyocular framework for wicked problems. *Constructivist Foundations*. 2014. 10(1): 65–76.
- 7 Nissani M. Fruits, salads, and smoothies: a working definition of interdisciplinarity. *The Journal of Educational Thought (JET) / Revue de la Pensée Éducative*. 1995. 29(2): 121–128.
- 8 Rahal L., Vadeboncoeur J. A. *Interdisciplinarity*. Salem Press, EBSCO Research Starters, September, 2013. 1 p.
- 9 Bossio D., Loch B., Schier, M., Mazzolini A. A roadmap for forming successful interdisciplinary education research collaborations: a reflective approach. *Higher Education Research & Development*. 2014. 33(2): 198–211.
- 10 Birnbaum Ph. H. Contingencies for interdisciplinary research: matching research questions with research organizations. *Management Science*. 1981. 27(11): 1279–1293.
- 11 Hills H., Richards T. Modeling interdisciplinary research to advance behavioral health care. *Journal of Behavioral Health Services & Research*. 2014. 41(1): 3–7.
- 12 Oganisjana K., Surikova S. Social innovation in the promotion of sustainable development of the contemporary Latvian society. *Journal of Security and Sustainability Issues*. 2015. 5(2): 249–258; Dobele L., Grinberga-Zalīte G., Kelle L. Sustainable economic development: scenarios for promotion of social innovation in Latvia. *Journal of Security and Sustainability Issues*. 2015. 5(2): 149–158; Oganisjana K., Surikova S., Laizāns T. Factors influencing social innovation processes in Latvia. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*. 2015. 3(2): 186–197.
- 13 Oganisjana K. Making a common platform for the integration of different perspectives of social innovation research within interdisciplinary framework. Riga Technical University 56th International Scientific Conference. 15 October, 2015, 8. slaidi. Sk. internetā (26.06.2016): http://www.pzi.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/pzi/EKOSOC_LV/K

Oganisjana_prezentacija_RTU_konference_15.10.2015.pdf

- ¹⁴ Bishop P., Hines A., Collins T. The current state of scenario development: an overview of techniques. *Foresight*. 2007. 9(1): 5–25.
- ¹⁵ Saaty T. L. A scaling method for priorities in hierarchical structures. *Journal of Mathematical Psychology*. 1977. 15(3): 234–281; Saaty T. L. *Fundamentals of Decision Making and Priority Theory with the Analytic Hierarchy Process*. RWS Publications, 1994. 477 pp.
- ¹⁶ Mayring P. (2000, June). Qualitative content analysis. *Forum: Qualitative Social Research Theories*. 2000. 1 (2): 1–10. Sk. internetā (18.06.2016): <http://www.utoronto.ca/~kmacd/IDSC10/Readings/text%20analysis/CA.pdf>
- ¹⁷ Strauss A., Corbin J. *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques*. Newbury Park, California: Sage Publications, 1990. 272 pp.
- ¹⁸ Dobele L., Grinberga-Zālite G., Kelle L. Sustainable economic development: scenarios for promotion of social innovation in Latvia. *Journal of Security and Sustainability Issues*. 2015. 5(2). P. 154.

SOCIAL INNOVATION RESEARCH IN THE INTERDISCIPLINARY PERSPECTIVE

Karine Oganisjana

karine.oganisjana@rtu.lv

Svetlana Surikova

svetlana.surikova@lu.lv

Gunta Grinberga-Zālite

gunta.grinberga@llu.lv

Summary

Key words: *social innovation, interdisciplinary research, method of scenarios, analytic hierarchy process, qualitative content analysis*

The paper presents the intermediate results of an interdisciplinary research conducted by three groups of researchers from the fields of economics, management, and education within the project “Involvement of the society in social innovation for providing sustainable development of Latvia” of the National Research Programme EKOSOC-LV. The data were collected from the focus group discussion organised in Riga Technical University and from the interviews of representatives of public and private enterprises, NGOs, and the Ministry of Economics of the Republic of Latvia, in May — July 2015. Analysis of the data using the methods of scenarios and analytic hierarchy process resulted in elaboration of three scenarios for promotion of social innovation: 1) public partnership-initiated scenario; 2) enterprise-initiated scenario; 3) self-initiative scenario. It was shown that the public partnership-initiated scenario could be more appropriate for the case of Latvia than the others. The qualitative content analysis of the transcripts of the focus-group discussion’s video record revealed the stakeholders of the social innovation processes and links among them disclosing the most significant role of collaboration between the public sector and businesses. Moreover, the elements of social innovation promo-

tion mechanism were determined; they made the basis for elaboration of a four-phase model of social innovation promotion which consists of: 1) enhancing awareness of opportunities for solving social problems; 2) becoming motivated to learn and participate; 3) co-thinking; and 4) co-creating.

Par autorēm

Dr.paed. **Karine Oganisjana** ir Rīgas Tehniskās universitātes Inženierekonomikas un vadības fakultātes asociētā profesore un vadošā pētniece, Āzijas un Eiropas mūžizglītības pētniecības organizācijas (*ASEM LLL Hub*) piektā zinātniskā tīkla biedre. Profesionāli pētnieciskās intereses: pētniecības metodoloģijas pasniegšana, jaukto (kvalitatīvo un kvantitatīvo) un starpdisciplināro pētījumu metodoloģijas izstrāde un īstenošana, jaunu starpdisciplināro mācību/studiju metožu un materiālu izstrāde radošuma, analītiskās domāšanas un uzņēmējspējas veicināšanai.

Dr.paed. **Svetlana Surikova** ir Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes Pedagoģijas zinātniskā institūta vadošā pētniece sociālās pedagoģijas apakšnozarē. Viņa ir arī Āzijas un Eiropas mūžizglītības pētniecības organizācijas (*ASEM LLL Hub*) trešā zinātniskā tīkla "Pieaugušo izglītotāju profesionalizācija ASEM valstīs" vadošā pētniece. Ar pētniecību saistītās intereses: sociālā inovācija un izglītība, pieaugušo izglītotāju profesionālā pilnveide.

Dr.oec. **Gunta Grinberga-Zāļīte** ir Latvijas Lauksaimniecības universitātes Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultātes asociētā profesore reģionālās ekonomikas apakšnozarē un vadošā pētniece, kā arī vairāku mācību grāmatu un studiju kursu autore un līdzautore. Ar pētniecību saistītās intereses: reģionālā ekonomika, komercdarbības globalizācija, mārketingis.